

ZAND IN DE DARM

- Onlangs werd bij de pathologieafdeling van de GD een KWPN-jaarling aangeboden voor sectie. Het verhaal erbij was dat het dier diarree en koorts had gehad, vermagerde, slecht groeide en vervolgens plotseling doodging. De oorzaak: zandkoliek, ofwel een overmaat aan zand in de dikke darm.

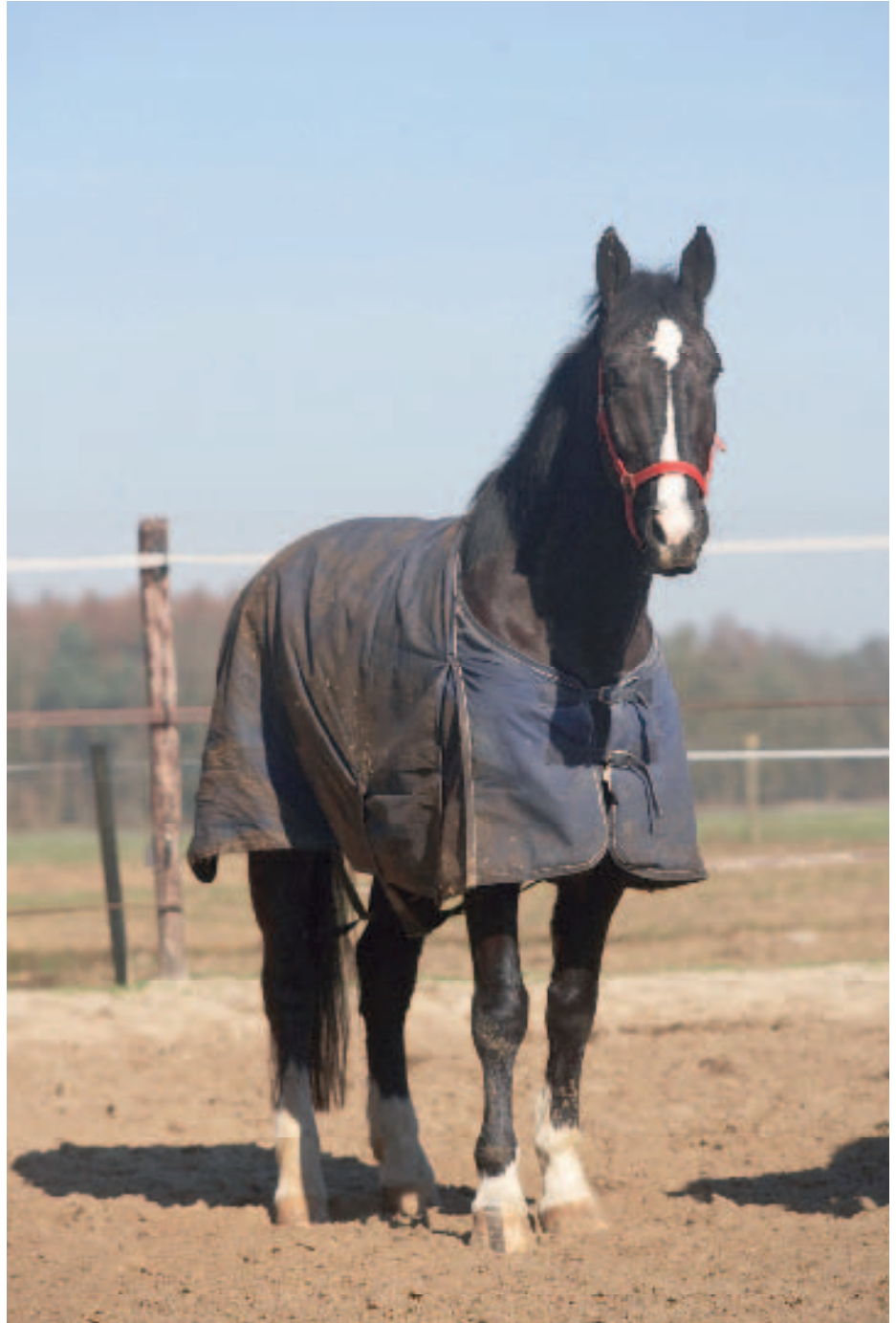
De bevindingen bij de sectie waren: ernstige vermagering en geen afwijkingen in de mondholte, maag en dunne darm. De dikke darm was wel duidelijk afwijkend: de wand was oedemateus en verdikt en het rechter dorsale colon (het rechter bovenliggende gedeelte van de dikke darm) was compleet gevuld met een grote bank zand. Microscopisch toonde de dikke darmwand een forse ontsteking en veel aansnijdingen van parasieten; deze kleine rode wormen 'overwinteren' in de darmwand tot het voorjaar wanneer zij weer actief zouden worden en naar de darmholte zouden trekken. Dit gedrag verklaart waarom, zelfs bij een zwaar geïnfecteerd dier, een wormeitelling in de winter negatief kan zijn. De wormen en de ontsteking in de wand van deze darm hebben een ongunstige invloed gehad op het functioneren van de darm, waardoor het teveel aan opgenomen zand onvoldoende is afgevoerd.

VERSCHILLENDE PROBLEMEN

Een overmaat aan zand in de darm kan tot verschillende problemen leiden. Het zand verzamelt zich in lager gelegen delen en in bochten van de dikke darm. Hier kan het de bekleiding van de darmwand beschadigen en daarnaast leiden tot een minder goede darmbeweeglijkheid. Voedingsstoffen en vloeistoffen worden dan minder goed opgenomen. Het paard kan vermageren en diarree krijgen. Wanneer de zandhoeveelheid groter wordt, zal ook de doorstroming van de normale darminhoud worden belemmerd: gassen kunnen moeizamer ontsnappen en het paard kan gaskoliek krijgen. Ook pijn en kramp rond de zandverstopping kunnen leiden tot koliekverschijnselen.

MESTONDERZOEK

Of het paard last heeft van zand in de darm kan vastgesteld worden door regelmatig de mest te

Als een paard geneigd is veel zand op te nemen, is het belangrijk om maatregelen te treffen, zoals het gebruik van een muldkorf in de wei of paddock.

onderzoeken. Dit kan door wat verse mest in een doorzichtige plastic zak te doen, en vervolgens ruim water toe te voegen. Als er zand in de mest zit, zal dit naar de bodem van de plastic zak zakken en goed zichtbaar zijn. Eenmalig onderzoek is echter niet voldoende, omdat een paard zeer wisselend zand uitscheidt met de mest.

hoeveelheid zand in het pak, zeker als er veel molshopen aanwezig waren. Bij grassilage is het daarnaast zo dat er makkelijker zand aankleeft en vervolgens dus door het paard wordt opgenomen, terwijl hooi een teveel aan zand makkelijker kwijtraakt als het opgeschud wordt. Een ruwvoeranalyse met bepaling van het ruwe asgehalte kan onder meer inzichtelijk maken of

PREVENTIE

Grote zandophopingen in de dikke darm ontstaan uiteraard vooral door een langdurige en/of grote opname van zand. In de winterperiode komt dit vaker voor. Daar zijn verschillende oorzaken voor:

- Een paard heeft de behoefte om een groot deel van de dag te grazen en zal dit ook blijven doen als er niet veel gras meer staat. Als de grond bovendien nat is, zal met elk grasplantje dat wordt opgenomen ook wat grond meegaan dat vastzit aan de worteltjes van de grasspriet.
- Regelmatig wordt in de winter ruwvoer verstrekt in de paddock. Het paard kan dan gemakkelijk veel zand binnenkrijgen tijdens het verzamelen van hooisprietjes. Soms gaan paarden, om aan hun graasinstinct te voldoen, zelfs puur zand eten als ze zich vervelen. Mogelijk doen ze dat sneller bij een tekort aan mineralen of spoorelementen.
- Bij ruwvoerwinning worden machines meestal zo afgesteld dat zo min mogelijk gras verloren gaat. De machine schraapt letterlijk over de grond, maar samen met de allerlaatste sprietjes verdwijnt nogal eens een behoorlijke

er veel zand in een partij ruwvoer aanwezig is.

- Voor de darmperistaltiek is het gunstig dat het paard regelmatig in beweging is. 's Winters is dat soms minder goed mogelijk en eventueel opgenomen zand wordt dan mede daardoor minder goed uitgescheiden.

Als een paard geneigd is veel zand op te nemen, is het zaak om mogelijkheden te zoeken om dit te voorkomen, zoals het paard opstallen of in de wei of paddock een muldkorf opdoen. Als er ruwvoer in de paddock gevoerd wordt, is het beter om dit niet vanaf het zand te doen, maar indien mogelijk vanaf een betonnen plaat of uit een bak. Soms wordt als preventie lijnzaadsljm of vlozaad (psyllium) met het voer gegeven.

BEHANDELEN

De therapie van zandkoliek is niet altijd eenvoudig. Laxeren door bijvoorbeeld het toedienen van paraffine is de meest gebruikte methode, maar soms kunnen grote hoeveelheden zand alleen maar operatief worden verwijderd. Zeker in de winterperiode is het dus extra belangrijk om aandacht te besteden aan de preventie van zandkoliek. ●

Door regelmatig mest te onderzoeken, kan bepaald worden of een paard last heeft van zand in de darm.